

УЗАГАЛЬНЮЮЧА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДЕПОЗИТНИХ РЕСУРСІВ БАНКУ

Анотація. Запропоновано процедуру оцінки ефективності формування та використання депозитних ресурсів банку на основі побудови таксономічних показників, що узагальнюють коефіцієнти депозитної діяльності банку.

Аннотация. Предложена процедура оценки эффективности формирования и использования депозитных ресурсов банка на основе построения таксономических показателей, обобщающих коэффициенты депозитной деятельности банка.

Annotation. The procedure for evaluating the efficiency of formation and use of resources of the bank deposit, based on the construction of taxonomic indicators, summarizing the activities of the bank deposit rates are proposed.

Ключові слова: депозит, депозитна база, депозитні ресурси, залучені ресурси, інтегральний показник, стандартизація.

На сьогоднішній день економіка України існує у посткризових умовах. У свою чергу, банківська система України відображає розвиток економіки загалом. Кожний банк сьогодні прагне повернути довіру клієнтів та залучати більше ресурсів на довший строк з метою їх ефективного розміщення, що обумовлює актуальність обраної теми. Для визначення пріоритетних напрямів депозитної діяльності банку пропонується процедура узагальнюючої оцінки ефективності формування та використання залучених ресурсів банку, яка ґрунтується на визначенні інтегральних таксономічних показників. Інтегральні показники будуються за результатами коефіцієнтного аналізу депозитних операцій банку з метою об'єктивної та узагальненої оцінки діяльності банку у сфері залучення коштів, що неможливе через різноманітність коефіцієнтів та їх рекомендованих значень.

Процедуру побудови узагальнюючого показника комплексної оцінки формування та використання депозитних ресурсів банку можна представити у розрізі етапів. На першому етапі проведемо формування масивів ймовірних вихідних показників оцінки [1, с. 183] на прикладі показників діяльності ПАТ "Райффайзен банк Аваль" (табл. 1, 2).

Таблиця 1

**Значення показників формування депозитних ресурсів
ПАТ "Райффайзен банк Аваль" [2]**

№ п/п	Показник	Роки			
		2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
1	Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів	0,1310	0,1349	0,1283	0,1090
2	Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та строкових коштів фізичних осіб	0,2797	0,3291	0,4058	0,2890
3	Коефіцієнт активності залучених коштів	0,8842	0,8812	0,8863	0,9017
4	Рівень поточних рахунків у пасивах	0,2412	0,2193	0,1314	0,2248
5	Питома вага депозитів клієнтів у зобов'язаннях	0,4097	0,3261	0,3165	0,3184
6	Коефіцієнт активності залучених строкових депозитів	0,3623	0,2873	0,2805	0,29

Таблиця 2

**Значення показників використання депозитних ресурсів
ПАТ "Райффайзен банк Аваль" [2]**

№ п/п	Показник	Роки			
		2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
1	Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	0,1169	0,1067	0,1013	0,0926

2	Коефіцієнт ефективності використання загальних	1,0434	1,0548	1,0030	1,0184
---	--	--------	--------	--------	--------

	зобов'язань банку				
3	Коефіцієнт використання зобов'язань у кредитний портфель	0,8501	0,9232	0,8867	0,8037
4	Коефіцієнт використання строкових депозитів	2,0751	2,8312	2,8017	2,52
5	Коефіцієнт співвідношення строкових депозитів та виданих кредитів і вкладень у ЦП	0,4715	0,3411	0,3474	0,3650
6	Питома вага отриманих міжбанківських кредитів у загальному об'ємі зобов'язань	0,2706	0,3409	0,3802	0,33

На цьому етапі були представлені показники, які характеризують стан депозитної бази банку.

На другому етапі для проведення порівняльного аналізу за допомогою методів багатовимірного статистичного аналізу необхідно створити попереднє перетворення вихідних значень показників – стандартизацію [1, с. 184].

Оскільки елементи є неоднорідними, бо відображають різні аспекти аналізу депозитної бази банку та різні нормативні значення, тому вихідний набір показників перетворюють так, що при переході від початкової сукупності опису об'єктів до нового опису, середнє значення показників сукупності дорівнювало б нулю, а дисперсія – одиниці [1, с. 184].

Стандартизація значень показників дозволяє всі вихідні показники вважати рівноважними та забезпечує універсальний характер використання даних для оцінки. Дослідження заданого у такому виді інформаційного масиву дозволяє використати методи багатовимірного статистичного аналізу для вирішення задач типології, тобто поділу множини на групи однорідних елементів.

Наступним, третім кроком є побудова координат "ідеалізованого" об'єкта – точки-еталона. За характером впливу кожного з них на рівень розвитку об'єктів всі параметри поділяють на стимулятори та дестимулятори. Фактори, що мають стимулюючий вплив на депозитну базу банку, – це стимулятори; фактори, що мають негативний, гальмуючий вплив, – дестимулятори [1, с. 185].

Зазначимо, що збільшення будь-якого з коефіцієнтів, наведених вище, є позитивним фактором і говорить про збільшення одного з показників. Рекомендоване значення вказує не на необхідний розмір коефіцієнта, а на оптимальне співвідношення, яке не є необхідним, загальноприйнятим нормативом та може змінюватись залежно від направленості діяльності банку та його депозитної політики.

На четвертому етапі виконується побудова та інтерпретація таксономічних показників формування та використання депозитних ресурсів банку. Завдання зводиться до визначення відстані у n-мірному евклідовому просторі між точками-об'єктами та точкою-еталоном [1].

Таксономічний показник – це синтетична величина – рівнодіюча всіх показників, що характеризують одиниці сукупності, яка досліджується. Показник рівня розвитку служить для статичної характеристики множини об'єктів, а також динаміки змін наборів досліджуваних показників. З його допомогою можна оцінити "середній" рівень значень показників, що характеризують діяльність банку в певному періоді (табл. 3) [3, с. 185].

Таблиця 3

**Інтегральні показники формування та використання депозитних ресурсів
ПАТ "Райффайзен банк Аваль" за 2006 – 2010 рр.**

Показник	Роки			
	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Інтегральний показник формування депозитних ресурсів	0,2152	0,2337	0,1349	0,2569
Інтегральний показник використання депозитних ресурсів	0,1333	0,1875	0,9113	0,3064

Побудуємо графік динаміки інтегральних показників формування та використання депозитної бази ПАТ "Райффайзен банк Аваль" (рисунок).

Як бачимо, інтегральні показники формування депозитних ресурсів та їх використання відрізняються один від одного. У 2006 році інтегральний показник формування депозитних ресурсів банку становив 0,2125, а використання – 0,1333. Це свідчить про те, що у 2006 році банк більш ефективно залучав ресурси, проте менш ефективно їх використовував. У 2007 році ці показники наблизились один до одного, що є позитивним проявом, тобто можна говорити про те, що банк у рівному співвідношенні ефективно як залучав ресурси, так і в подальшому використовував їх.

Проте у 2008 році інтегральні показники максимально віддалилися один від одного: показник формування депозитних ресурсів становить 0,1349, у той час як показник використання цих залучених ресурсів досяг 0,9113.

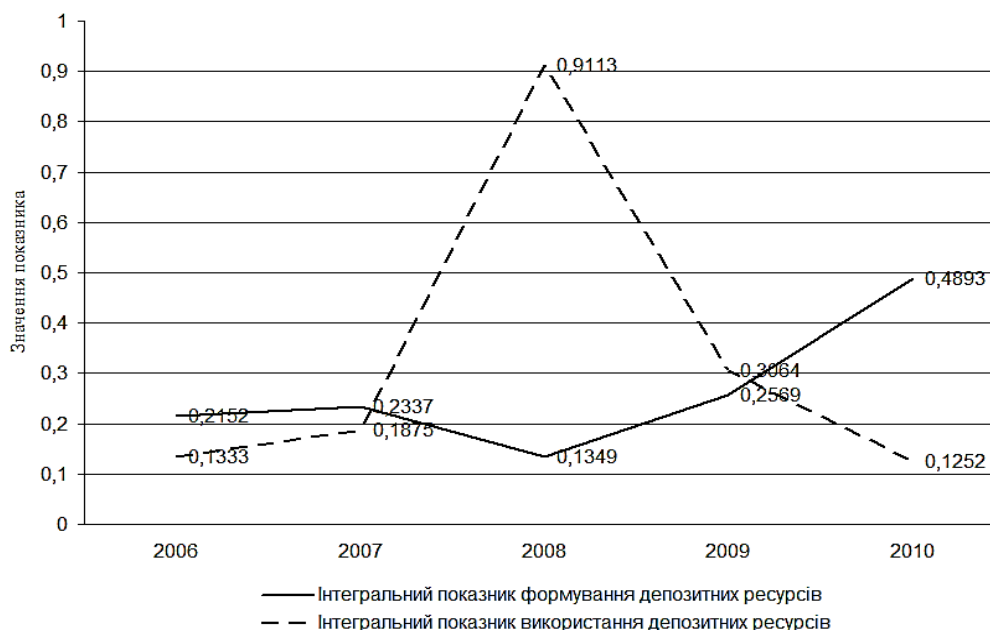

Рис. Графік динаміки інтегральних показників формування та використання депозитних ресурсів ПАТ "Райффайзен банк Аваль"

Це говорить про неефективне формування депозитної бази банку і може бути пов'язано з фінансово-економічною кризою, під час якої обсяг залучених ресурсів значно знизився.

Проте можна сказати, що водночас банк ефективно використовував як залучені в 2008 році ресурси, так і залишки на депозитних рахунках від попередніх років. Можна припустити, що ці ресурси були використані для стабілізації становища банку та виконання своїх поточних та дострокових зобов'язань. Тим самим ПАТ "Райффайзен банк Аваль" досяг відносної стабільності в кризовий та посткризовий періоди.

За даними 2009 року можна стверджувати, що банк доволі швидко стабілізував своє становище на ринку банківських послуг, досягнувши майже однакового рівня як формування, так і використання депозитних ресурсів.

Проте у 2010 році бачимо зміни інтегральних показників. Показник формування депозитних ресурсів зріс у 1,5 раза, досягнувши значення 0,4893, що свідчить про агресивну політику банку в напрямі залучення депозитних коштів клієнтів. Проте через можливість появи другої "хвилі" кризи та досить слабе відновлення кредитування, умови якого змінились на більш суворі, залучені банком ресурси не мають ефективного використання. Слід розробити нові вектори спрямування депозитних ресурсів, що будуть окупати витрати, пов'язані із виконанням банком своїх зобов'язань та приносять дохід.

Таким чином, інтегральні показники формування та використання депозитних ресурсів ПАТ "Райффайзен банк Аваль" надають більш повну характеристику депозитної діяльності, ніж результати, отримані при аналізі динаміки депозитних ресурсів банку та коефіцієнтному аналізі завдяки узагальненню ознак, притаманних окремим показникам.

Наук. керівн. Чмутова І. М.

Література: 1. Лук'янець С. Інтегральна оцінка ефективності експортної діяльності підприємства / Лук'янець С., Бубенко І., Пантелєєв М. // Економічний аналіз. – 2008. – № 3(19). – С. 183–185. 2. Офіційний сайт ПАТ "Райффайзен банк Аваль". – Режим доступу : <http://www.aval.ua>. 3. Заславська О. Д. Формування та управління банківськими депозитами [Електронний ресурс] / Заславська О. Д. – Режим доступу : www.pdfactory.com.